

XXX

Teie 01.04.2019

Meie 05.04.2019 nr 14-1/2261-2

Järelevalvemenetluse alustamata jätmine

Edastasite 01.04.2019 Rahandusministeeriumile pöördumise seonduvalt Puka Keskkooli projekteerimiseks korraldatud riigihangetega. Pöördumises viidatud Puka Keskkooli projekteerimisega seotud riigihankeid on korraldanud Puka Vallavalitsus (2016. a) ja alates 2017. a Otepää Vallavalitsus (Puka vald liitus 2017. a Otepää vallaga).

Teie hinnangul on Puka ja Otepää vald eiranud Puka Keskkooli projekteerimisteenuse tellimisel riigihangete seadust (RHS). Märkite pöördumises kokkuvõtlikult, et 2016. a taotles Puka Vallavalitsus Puka Keskkooli rekonstrueerimise eskiisprojekti koostamiseks pakkumusi kolmelt ettevõtelt. Pakkumuse esitas üks ettevõtte (TEMPT OÜ), kellega Puka Vallavalitsus sõlmis Puka Keskkooli rekonstrueerimise eskiisprojekti koostamiseks hankelepingu. Sõlmitud hankelepingu kohaselt kuuluvad eskiisprojekti autoriõigused TEMPT OÜ-le. 2018. a augustis sõlmis Otepää Vallavalitsus seonduvalt Puka Keskkooli projekteerimisteenuse tellimisega hankelepingu Maastik Consult OÜ-ga (Teie väitel riigihanget korraldamata). 2019. a jaanuaris korraldas Otepää Vallavalitsus väljakuulutamiseteta läbirääkimistega hankemenetluse nr 204564 „Puka kooli rekonstrueerimise ehitusprojekti tellimine“, mille tulemusena sõlmiti hankeleping TEMPT OÜ-ga. Juhite tähelepanu asjaolule, et antud riigihanke mahtu kuulub teist korda eskiisprojekti koostamine. Seonduvalt eelmärgituga palute Rahandusministeeriumi hinnangut Puka Keskkooli projekteerimisega seotud riigihangete läbiviimise seaduslikkuse kohta.

Märgime, et kõik pöördumises viidatud Puka Keskkooli projekteerimiseks korraldatud riigihanked on käesolevaks ajahetkeks lõppenud hankelepingute sõlmimisega. RHS § 206 lg 1 p 4 kohaselt järelevalvemenetlust ei alustata või alustatud järelevalvemenetlus lõpetatakse, kui riigihange on lõppenud. Arvestades, et pöördumises viidatud riigihanked on käesolevaks ajaks lõppenud, ei alusta Rahandusministeerium lähtudes RHS § 206 lg 1 p 4 riigihangete läbiviimise õigusjärgsuse kontrollimiseks järelevalvemenetlust. Vaatamata järelevalvemenetluse alustamata jätmisele selgitame pöördumises esitatud asjaolude kohta järgmist.

Teie 01.04.2019 Meie 05.04.2019 nr 14-1/2261-2

2

Pöördumises olete viidanud, et Otepää Vallavalitsus on sõlminud võimaliku nn otsulepingu Maastik Consult OÜ-ga. Samas ei ole te esitanud täiendavat teavet lepingu sõlmimisega seotud asjaolude kohta, sh lepingu maksumuse kohta. Märkime, et juhul kui tellitava teenuse maksumus käibemaksuta on väiksem kui 30 000 eurot (RHS § 14 lg 1 p 1), on tegemist alla lihthanke piirmäära soetusega, millisel juhul kohustub hankija teenuse tellimisel järgima üksnes RHS § 3 sätestatud riigihanke üldpõhimõtteid ja juhinduma oma hankekorras

sätetatud alla lihthanke piirmäära teenuste tellimise korrast (RHS § 9 lg 4 p 3). Üldjuhul tuleb hankijal ka alla lihthanke piirmäära maksumusega soetuste puhul tagada olemasolevat konkurentsi, st taotleda konkureerivaid pakkumusi. Arvestades, et Rahandusministeerium kontrollib riigihangete järelevalve teostamisel üksnes RHS-i, kuid mitte hankekorra, nõuete täitmist, soovitame võimaliku hankekorra nõuete eiramise küsimusega pöörduda valla revisjonikomisjoni poole, kes kontrollib vallavalitsuse tegevuse seaduslikkust, otstarbekust ja tulemuslikkust, samuti valla vara kasutamise sihipärasust (kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) § 48 lg 3 p 1). Riigihangete registrist nähtuvalt korraldas Otepää Vallavalitsus 2019. a väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse nr 204564 „Puka kooli rekonstrueerimise ehitusprojekti tellimine“ RHS § 49 lg 1 p 2 alusel. Selgitame, et RHS § 49 lg 1 p 2 alusel on hankijal õigus korraldada riigihange väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlusena, kui hankelepingu saab sõlmida ainult ühe pakkujaga tehnilistel või ainuõiguste, sealhulgas intellektuaalomandi õiguste kaitsega seotud põhjustel ja konkurentsi puudumine ei tulene riigihankes esitatud tingimuste kunstlikust kitsendamisest, või kunstilistel põhjustel, sealhulgas unikaalse kunstiteose või kunstilise esituse loomisel või omandamisel. Märgime, et juhul kui 2016. a Puka Keskkooli projekteerimise eskiisprojekti koostamiseks sõlmitud hankelepingu kohaselt jäid valminud eskiisprojekti autori varalised õigused (nt õigus teost kasutada) autorile ning autori isiklike õiguste (nt õigus teoses muudatusi teha) kasutamise litsentsi ei ole autor kellelegi andnud, kuuluvad teose kasutamise, muutmise jne õigused üksnes teose autorile, millisel juhul saab eskiisprojekti alusel tellida projekteerimisteenust üksnes eskiisprojekti autorilt RHS § 49 lg 1 p 2 alusel. Siiski juhime tähelepanu, et RHS § 49 lg 1 p 2 sätestatud erandliku hankemenetluse liigi valiku eeldused on täidetud üksnes juhul, kui projekteerimisteenuse tellimise aluseks on autoriõigustega kaitstud eskiisprojekt. Juhul kui projekteerimisteenuse riigihanke mahtu kuulub autoriõigustega kaitstud eskiisprojektist lähtumine üksnes osaliselt või ei kuulu üldse (nt koostatakse uus eskiisprojekt), ei ole RHS § 49 lg 1 p 2 sätestatud erandliku hankemenetluse liigi valiku eeldused täidetud. Sellisel juhul tuleb hankijal korraldada projekteerimisteenuse (sh eskiisprojekti koostamise teenuse) tellimiseks tavapärase riigihanke menetlus lähtudes menetluse liigi valikul riigihanke eeldatavast maksumusest (lihthanke korraldamise piirmäär on 30 000 eurot käibemaksuta ning riigihanke piirmäär on 60 000 eurot käibemaksuta (RHS § 14 lg 1 p 1 ja lg 2 p 1)). Juhime tähelepanu, et hankelepingu sõlmimine nõutud menetlust korraldamata on RHS § 215 lg 1 kohaselt väärteokorras karistatav tegu. Eelnimetatud väärteokoosseis hõlmab mh olukorda, kus hankija on korraldanud erandliku hankemenetluse seaduses sätestatud kohustuslikke eeldusi täitmata. Seonduvalt väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse nr 204564 „Puka kooli rekonstrueerimise ehitusprojekti tellimine“ korraldamisega ja antud riigihanke korraldamiseks hankemenetluse liigi valimisega pöördume täiendava teabe saamiseks Otepää Vallavalitsuse poole. Pöördumises olete viidanud ka mitmele hankija hanketegevuse otstarbekuse küsimusele (küsimused sõlmitud hankelepingu võimalikust liiga suurest maksumusest, tellitava teenuse sisulisest põhjendatusest jne). Juhime tähelepanu, et Rahandusministeerium ei hinda riigihangete järelevalve raames hankija tegevuse otstarbekust, vaid kontrollib järelevalvemenetluses üksnes hankija hanketegevuse vastavust RHS-i nõuetele (RHS § 203

3

lg 1 ja 3). Vallavalitsuse tegevuse otstarbekuse ja tulemuslikkuse kontrollimisega seonduvate küsimustega soovitame pöörduda valla revisjonikomisjoni poole. Kohalike omavalitsuste üksuste majandustegevuse üle teostab majanduskontrolli Riigikontroll (riigikontrolli seadus (RKS) § 7 lg 1 p 3). Riigikontroll teostab kontrolli kohaliku omavalitsuse üksuse valdusse antud riigi kinnis- ja vallasvara, riigieelarvest antavate sihtotstarbeliste eraldiste, toetuste ning riiklike ülesannete täitmiseks eraldatud raha kasutamise osas (RKS § 7 lg 21). Märgime, et

Rahandusministeeriumile ei nähtu Teie pöördumise ega pöördumisele lisatud dokumentide pinnalt (hinnapäringud, e-kirjad) asjaolusid, mis viitaksid võimalikule eelise andmisele TEMPT OÜ-le esialgse eskiisprojekti tellimisel 2016. aastal. Asjaolu, et eskiisprojekti koostamiseks sõlmitud hankalepingu kohaselt ei kohustunud TEMPT OÜ andma varalisi õigusi üle hankijale ega andnud hankijale litsentsi autori isiklike õiguste kasutamiseks, ei toonud iseenesest kaasa RHS-i nõuete rikkumist. RHS-is puudus enne 31.08.2017 regulatsioon, mis kohustas hankijat reguleerima riigihanke alusdokumentides autoriõiguste üleandmisega seotud küsimusi. Alates 01.09.2017 kehtivas RHS-is on autoriõigustega seonduv sätestatud RHS § 129 lg 2, mille kohaselt sätestab hankija ideekonkursi teates, kas ta nõuab ideekonkursi võitjalt ja teistelt ideekonkursil osalejatelt esitatud ideekavandite autori varalise õiguse või muu omandi üleandmist või mitte. Seega ei tulene ka ideekonkursi regulatsioonist, st RHS § 129 lg 2 sõnastusest, et hankija peaks sätestama varaliste õiguste üleandmise kohustuse, vaid hankijal on õigus autori varaliste õiguste üleandmise kohustus alusdokumendis sätestada.

Tulenevalt eeltoodust ning juhindudes RHS § 203 lg 1 ja 3, 206 lg 1 p 4, ei alusta Rahandusministeerium Teie pöördumise alusel järelevalvemenetlust, arvestades mh, et pöördumises viidatud riigihanke menetlused on käesolevaks hetkeks lõppenud hankalepingute sõlmimisega. Sellele vaatamata täname Teid pöördumise eest ning arvestame saadud infoga muuhulgas valimipõhise järelevalve tegevuse kavandamisel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Estella Põllu osakonnajuhataja asetäitja osakonnajuhataja ülesannetes

Madli Juhani 6113931

Madli.Juhani@fin.ee